

MARIÁNSKÉ NÁMĚSTÍ
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

JAN ŠVEC

DIPLOMOVÁ PRÁCE

ŘEŠENÍ MARIÁNSKÉHO NÁMĚSTÍ V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

autor:	Bc. Jan Švec
vedoucí práce:	doc. Ing. arch. Zdeněk Rothbauer
odborný asistent:	Ing. arch. Vojtěch Sosna Ing. arch. Karel Filsak

Fakulta architektury
ČVUT v Praze
2020

ÚVOD

ANALÝZY

HISTORIE MARIÁNSKÉHO NÁMĚSTÍ

HISTORIE JIHOČESKÉHO DIVADLA

SOUČASNOST MARIÁNSKÉHO NÁMĚSTÍ

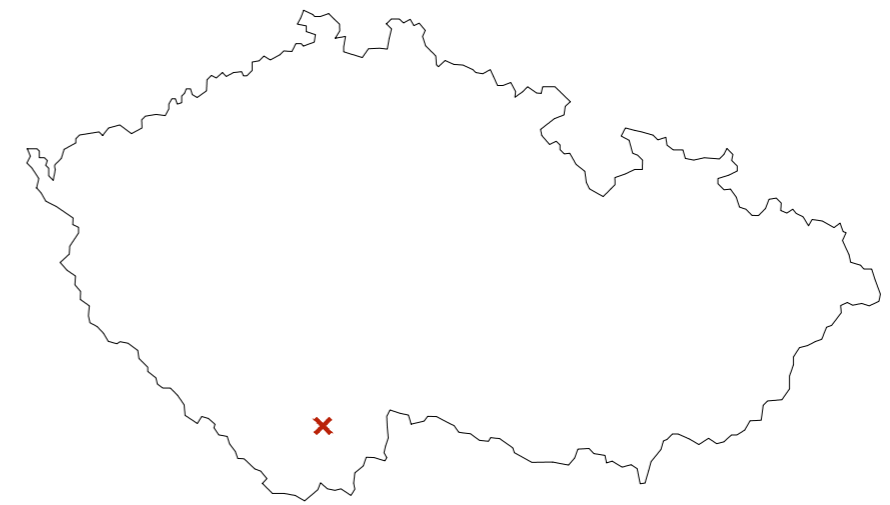
NÁVRH

KONCEPT

VÝKRESOVÁ ČÁST

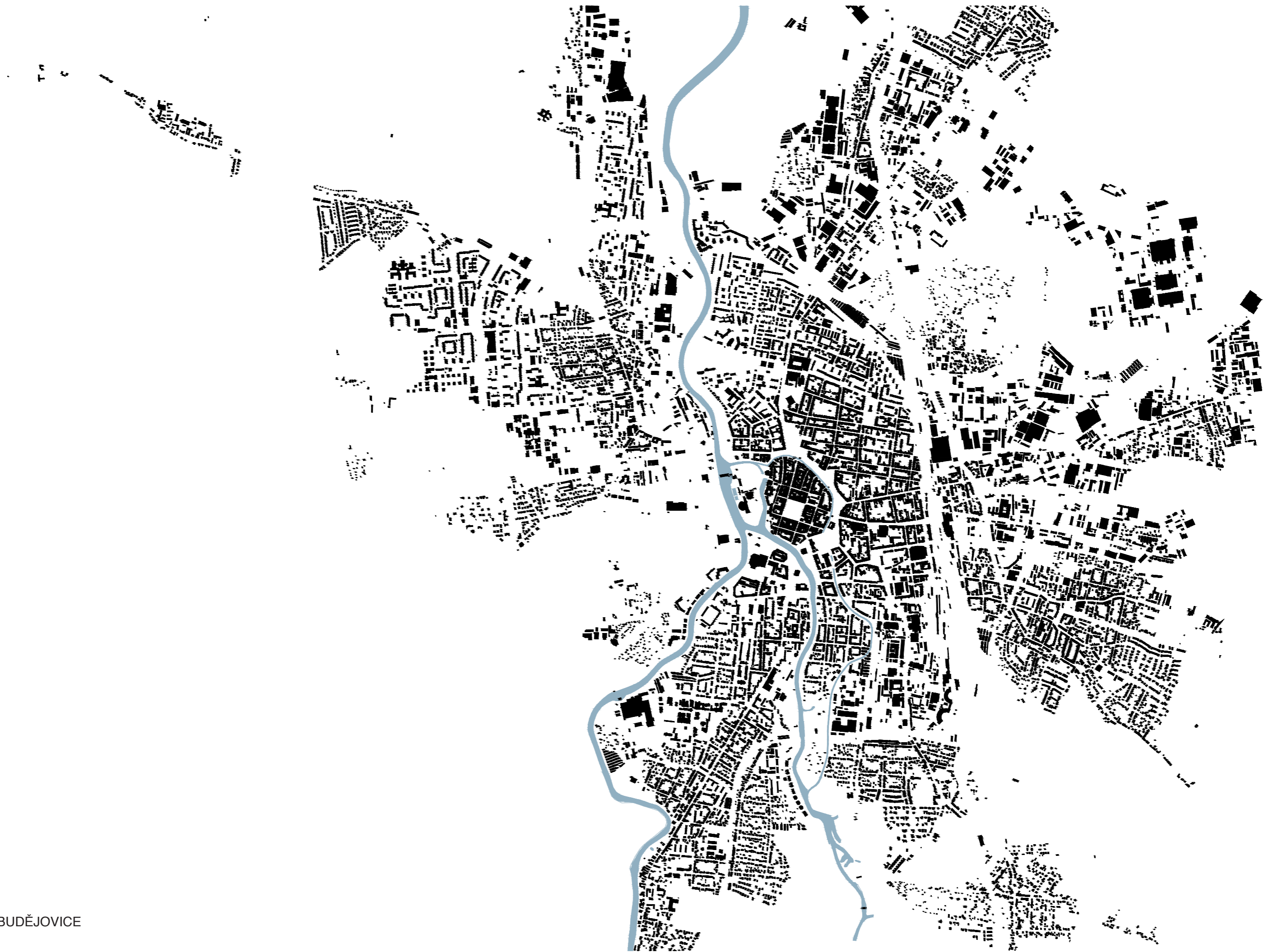
VIZUALIZACE

ZÁVĚR

České Budějovice jsou hlavním městem Jihočeského kraje. Jejich historie sahá až do 13. století, kdy bylo r. 1265 založeno králem Přemyslem Otakarem II. Město bylo významné jak z hospodářského, tak z dopravního hlediska. České Budějovice leží na soutoku řek Malše a Vltava a mají přibližně 94 tisíc obyvatel. Ve městě a jeho okolí se nachází řada historických památek a muzeí, které jsou častým cílem turistů. V tomto městě by chtěl žít prostě každý.

MARIÁNSKÉ NÁMĚSTÍ

HISTORIE MARIÁNSKÉHO NÁMĚSTÍ

Lokalita před Pražskou branou byla vždy významnou křižovatkou několika dálkových cest, těmi nejvýznamnějšími byla Pražská s odbočkou do Starého města a Říšská vedoucí směrem k městu Plzeň a dále do Německa. Směrem na východ odbočovala tzv. Dlouhá cesta, která vedla kolem vnějšího opevnění města směrem k Svinenské bráně.

Roku 1716 bylo před Pražskou branou postaveno sochařem J. Dietrichem sousoší Panny Marie Budějovické obklopené sochami patronů města a dalších světců. Mělo vyjadřovat vděčnost obyvatel města za přežití morové epidemie roku 1713. Později v jeho blízkosti dal krajský hejtman August Longin Josef Lobkowicz postavit již neexistující kašnu v podobě antického chrámku. Prostor kolem ní dostal jméno Lobkowiczovo náměstí. Na rohu Husovy třídy postavili česko-budějovičtí právníci kasárny. Na východním nároží stojí původně nájemní dům a později učitelský ústav, adaptovaný 1871 biskupem J. V. Jirsíkem na ústav hluchoněmých. Největší změny zaznamenalo Mariánské náměstí po roku 1949. Mariánské sousoší, překážející dopravě, bylo odstraněno, hostinec Na staré poště zbořen a na jeho místě postaven první výškový obytný dům ve městě. Záměr vybudovat na Mariánském náměstí nové divadlo vyvolal demolici restaurace Metropol a biografu Grand. Z plánu však nakonec sešlo, a tak Mariánské náměstí zůstalo urbanisticky nedořešeno.

CENTRUM ČESKÝCH BUDĚJOVIC

1827

1946

1961

2018

MARIÁNSKÉ NÁMĚSTÍ

1946

1962

1961

2018

Lobkowitzovo náměstí s původním umístěním Mariánského sousoší (1901)

Mariánské náměstí v roce 1961

Kasásny na Mariánském náměstí

Restaurace Metropol a biograf Grand v roce 1961

Restaurace Metropol roku 1915

Benzínová čerpací stanice na Mariánském náměstí

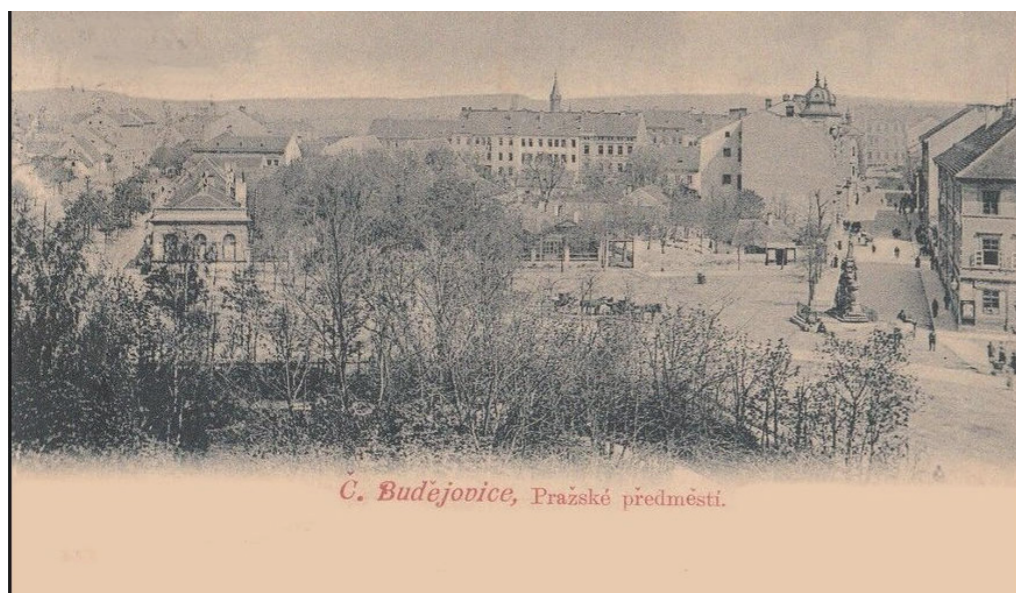
Demolice restaurace Metropol

Mariánské náměstí kolem roku 1941

Zavedení tramvajové linky přes Mariánské náměstí (1908)

Mariánské náměstí (1899)

HISTORIE JIHOČESKÉHO DIVADLA

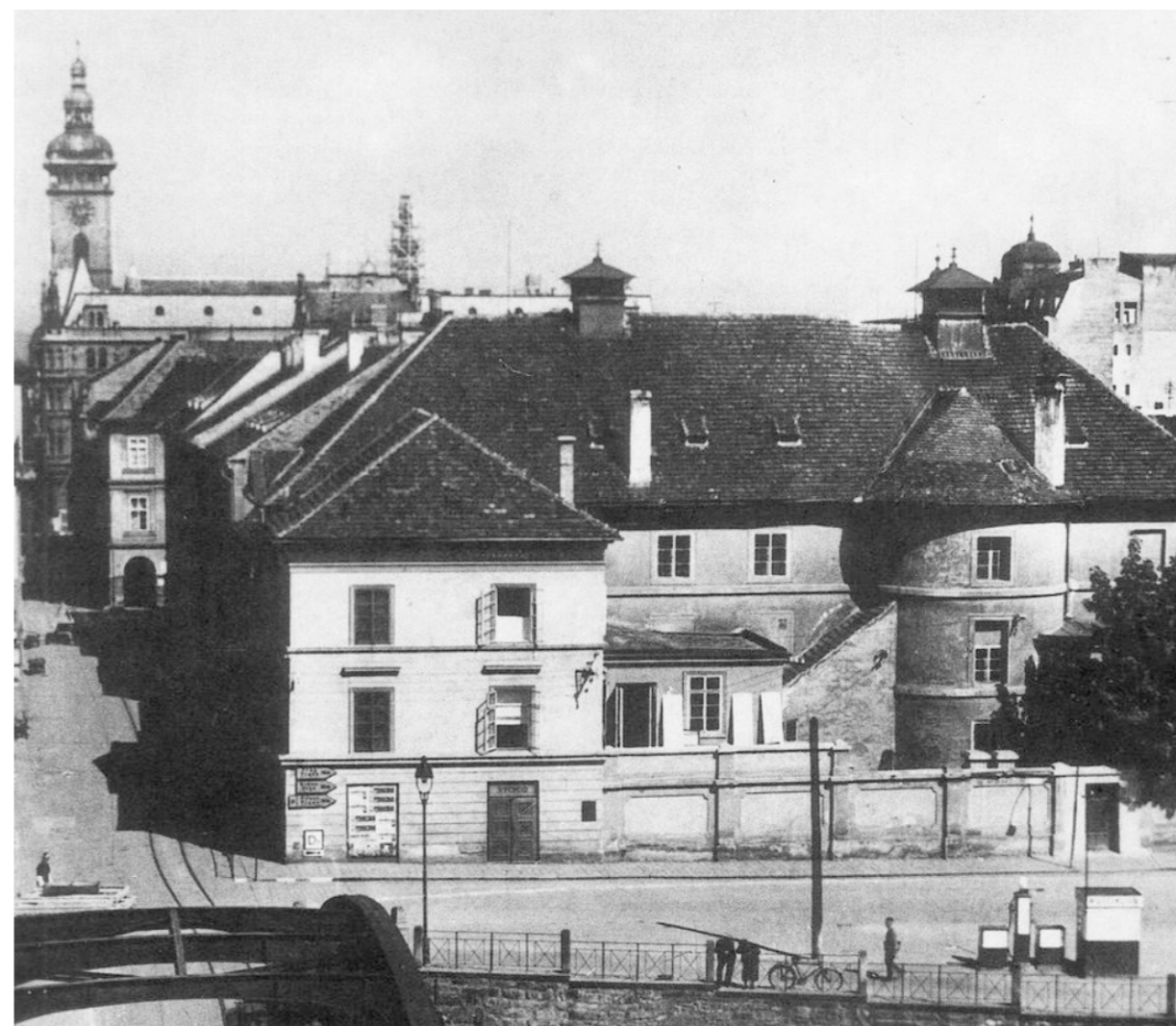
Místo, kde stojí stará budova Jihočeského divadla je jednou z nejstarších budov města České Budějovice. V roce 1763 zde postavilo město sklad pro městský pivovar a o rok později byla část skladu přebudována na jednoduché divadlo, které mělo prostor pro asi 400 diváků a do roku 1871 se zde hrálo pouze německy. Divadlo bylo v průběhu let několikrát přestavováno. První česká hra se zde odehrála roku 1838, a to Štěpánkův Čech a Němec.

Během protektorátu Čech a Morava byla divadelní budova zabrána pro německý soubor a český soubor byl nucen přesunout svou činnost do Tábora.

Myšlenka na stavbu nové divadelní budovy v Českých Budějovicích sahá až 200 let do historie. Pro jeho výstavbu byla zpočátku zvolena nynější Biskupská zahrada, piaristický řád však nestihl divadlo vystavět.

Během 19. století bylo postupně přebudováno městské divadlo, ale za první republiky nesplňovalo představu moderního divadelnictví. Nevyhovovalo jak kapacitou, tak požární bezpečností.

Roku 1929 se ustanovil Spolek pro postavení nové divadelní budovy v Českých Budějovicích. Zpočátku tato myšlenka shledala u veřejnosti velký zájem, ale bohužel se nepodařilo shromáždit dostatečné množství finančních prostředků. Bylo to také tím, že krátce po založení spolku udeřila finanční krize. V roce 1938 město zadalo požadavek architektovi Janu Šestákovi o vypracování návrhu nové divadelní budovy umístěné na Senovážném náměstí, které mělo být v blízké budoucnosti zcela nově urbanisticky přetvořeno. Když idea začala nabývat přesnějších obrysů, do vývoje zasáhla válka. Během druhé světové války byla stará budova divadla poškozena náletem. Zprvu se plánovala výstavba prozatímní budovy v místech zbořené synagogy (proti dnešnímu zimnímu stadionu). Současně ale vznikl záměr vystavět velké Jihočeské divadlo v ploše Senovážného náměstí, k němuž byl v říjnu 1945 slavnostně položen základní kámen. Projekt budovy zpracoval pražský architekt Jan Šesták, který vycházel z provozních potřeb stávajícího divadla, ale též akceptoval požadavky nové doby, ke kterým patřil například požadavek rovnosti všech občanů. Dohromady se počítalo s kapacitou 1000 diváků. Architekt věnoval pozornost k technickému vybavení a účelnosti jevištního prostoru, tak aby vyhovovalo všem typům představení.

Během poválečného desetiletí byla přednostně řešena obnova průmyslu a jiných odvětví národního hospodářství a výstavba nového divadla tak nebyla zahrnuta do plánu kulturního rozvoje jižních Čech. Spolek pro postavení nové divadelní budovy zanikl v roce 1951 a jeho jmění připadlo krajskému národnímu výboru, který na sebe bral závazek budoucí přípravy stavby. Touha po nové divadelní budově zazněla v roce 1957, jelikož provozní a prostorové podmínky stávajícího objektu vyhovovaly méně a méně. Iniciací Rady Jihočeského krajského národního výboru vzniklo tedy nové sdružení Spolek pro postavení budovy Jihočeského divadla, která měla na starosti všeobecnou podporu ze strany občanů, institucí a podniků. Byla uspořádána také loterie a veřejné sbírky, kdy si lidé mohli zakoupit symbolické cihly v podobě papírových kuponů, představující potvrzení příspěvku na stavbu.

V roce 1958 rada JČKNV společně se Sdružením a Svazem československých architektů vyhlásila soutěž na ideový návrh divadla. Místem pro novou budovu však už nebylo Senovážné náměstí. Jako nejvhodnější prostor bylo zvoleno Mariánské náměstí. Do soutěže vstoupilo 48 projektantů. Návrhy si byly velice podobné z důvodu splnění vstupních podmínek a dobových možností. Vítězným návrhem se stal projekt architektů V. Syrovátky a B. Kříže, u kterého porota ocenila jednak splnění zadaných podmínek, a také možnost variabilního využití, moderní technické zařízení i pohodlné vybavení pro 800 diváků. Návrh byl schválen roku 1961, realizaci musela ustoupit dosavadní zástavba Mariánského náměstí s restaurací Metropol a kinem Lípou, která se začala bourat roku 1962. Myšlenka nové budovy na Mariánském náměstí měla ze všech divadelních projektů největší naději na úspěch. Na svou dobu byla velice moderní a nadčasová. Z několika důvodů, hlavně finančních, se však stavba neuskutečnila. Jakousi náhradou se stal moderní divadelní sál v zadní části Domu kultury Metropol, který měl původně sloužit jako kino.

Na přelomu 70. a 80. let došlo k znovuobnovení pokusů o novostavbu na Mariánském náměstí, kdy byla vyhlášena nová architektonická soutěž se záměrem dokončit divadelní budovu do roku 2000. Tento pokus se ale také ukázal být nereálným, a bylo proto investováno do rekonstrukce historického objektu Jihočeského divadla. Neuskutečněný návrh dodnes připomíná nedořešený prostor Mariánského náměstí.

HISTORIE JIHOČESKÉHO DIVADLA

V současné době se opět ožívuje myšlenka nové budovy Jihočeského divadla a stejně jako v minulosti se jeví Mariánské náměstí jako nejlépeší pro takovouto stavbu. Kvalita a dispozice scén, na kterých Jihočeské divadlo působí, je naprosto nedostačující. Soubory opery a baletu jsou nuceny si pronajímat divadelní sál DK Metropol, který je řešen jako stagionová divadla. To tedy znamená, že nedisponuje dostatečnou kapacitou prostor pro stálou činnost divadelních souborů. Chybí zde prostory jako zkušebny, sklady a další zázemí potřebné k provozu divadla. DK Metropol se také potýká se špatnou akustikou prostoru a velmi nízkou diváckou atraktivitou. Pronajímání sálů a jeho sdílení s hostujícími divadly navíc nedovoluje plánování představení v dlouhodobém horizontu. Nadační fond Jihočeského divadla nechává zpracovat studii, ve které se prověřují dvě varianty. Jedna varianta počítá s přesunem všech divadelních souborů do nové budovy a divadlo by tak plně opustilo historickou budovu v ulici Dr. Stejskala. Druhá varianta počítá s tím, že se do nové budovy přesune pouze opera, balet a Malé divadlo. Činoherní soubor by nadále využíval historickou budovu, která by prošla následnou rekonstrukcí. V rámci obou variant by novou budovu využívala Jihočeská filharmonie, jejíž současné prostory neumožňují realizovat velké koncerty. Na základě vypracované studie by měly vyplynout požadavky pro architektonickou soutěž, která se má uskutečnit v roce 2021.

Ve své diplomové práci jsem upřednostil variantu, kdy divadlo nemusí opouštět historickou budovu, která je již s divadlem silně spjata. Navíc po přesunutí ostatních souborů a rekonstrukcí budovy, která počítá i s navýšením kapacity hlediště, by historickou budovu využívala pouze činohra.

DIVADLA A HUDEBNÍ SÁLY

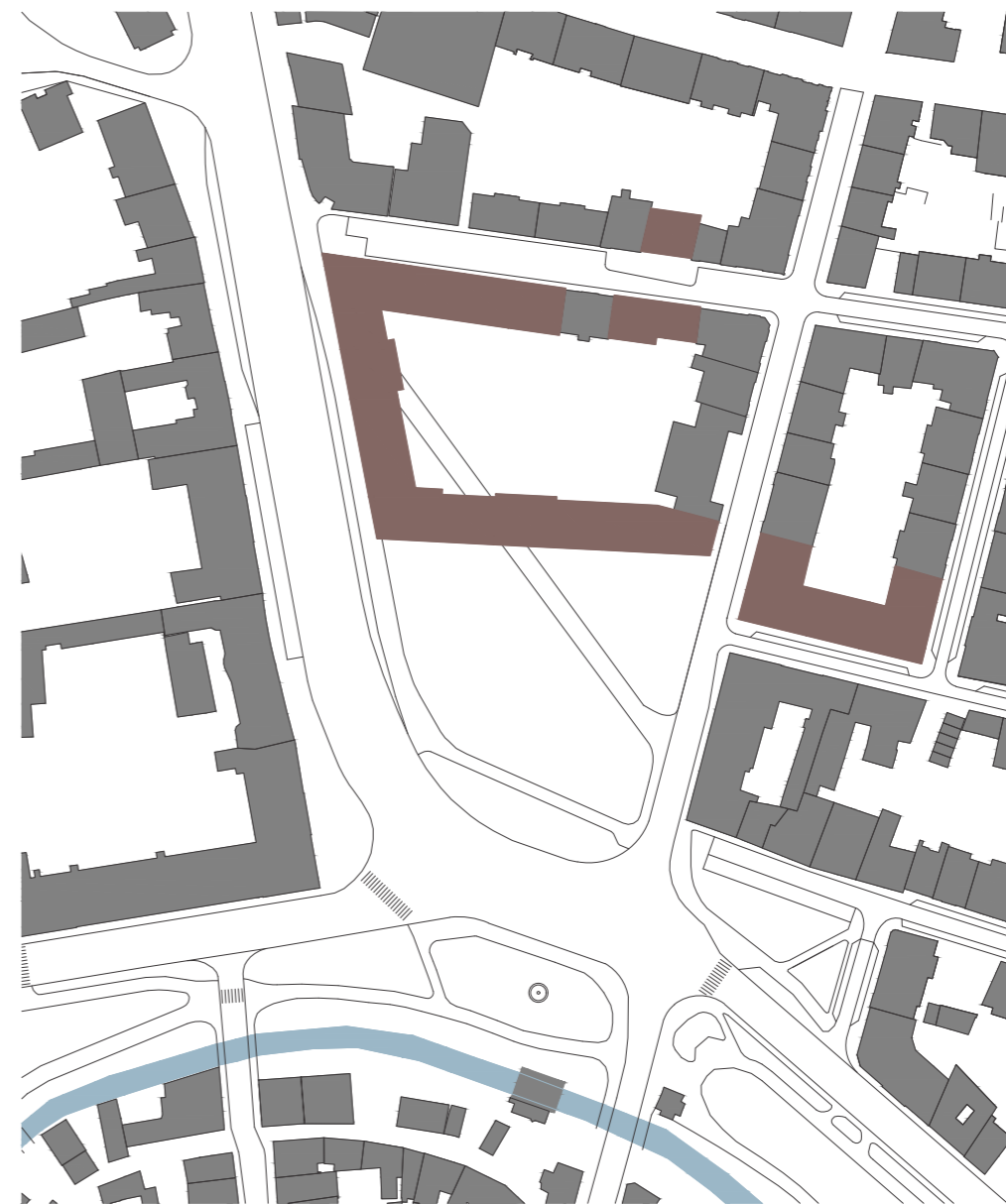
- 01 _ Historická budova JD
- 02 _ Divadelní sál DK Metropol
- 03 _ Malé divadlo
- 04 _ Studentské universitní divadlo
- 05 _ Koncertní síň Otakara Jeremiáše
- 06 _ Kulturní dům Slavie
- 07 _ DK Metropol
- 08 _ Beseda
- 09 _ Kulturní dům Vltava
- 10 _ Pavilon T

KONCEPT

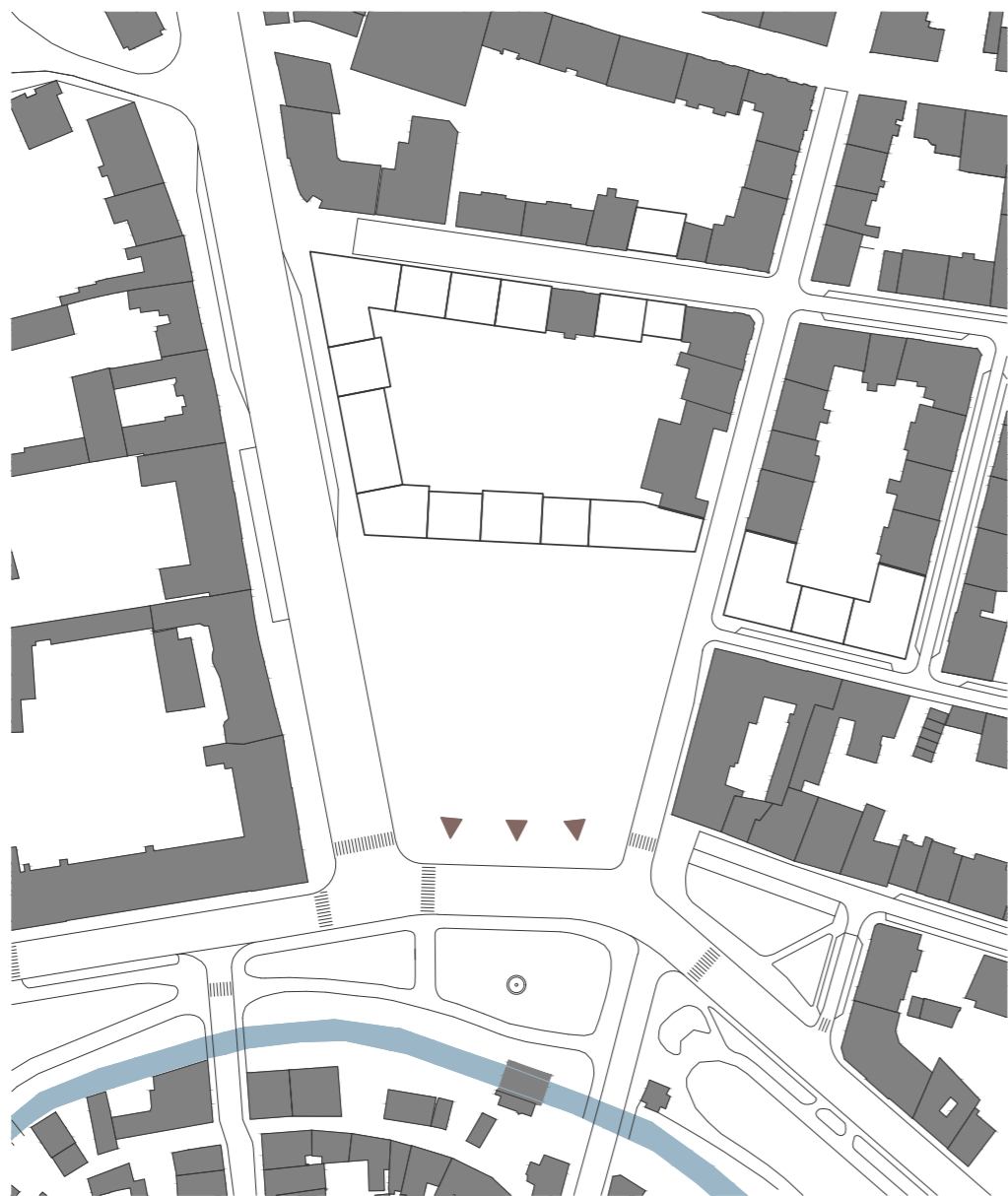
STÁVAJÍCÍ STAV

Plocha Mariánského náměstí je urbanisticky nedefinovaný prostor, který jednou polovinou slouží jako parkoviště, zbytek tvoří neatraktivní zeleň.

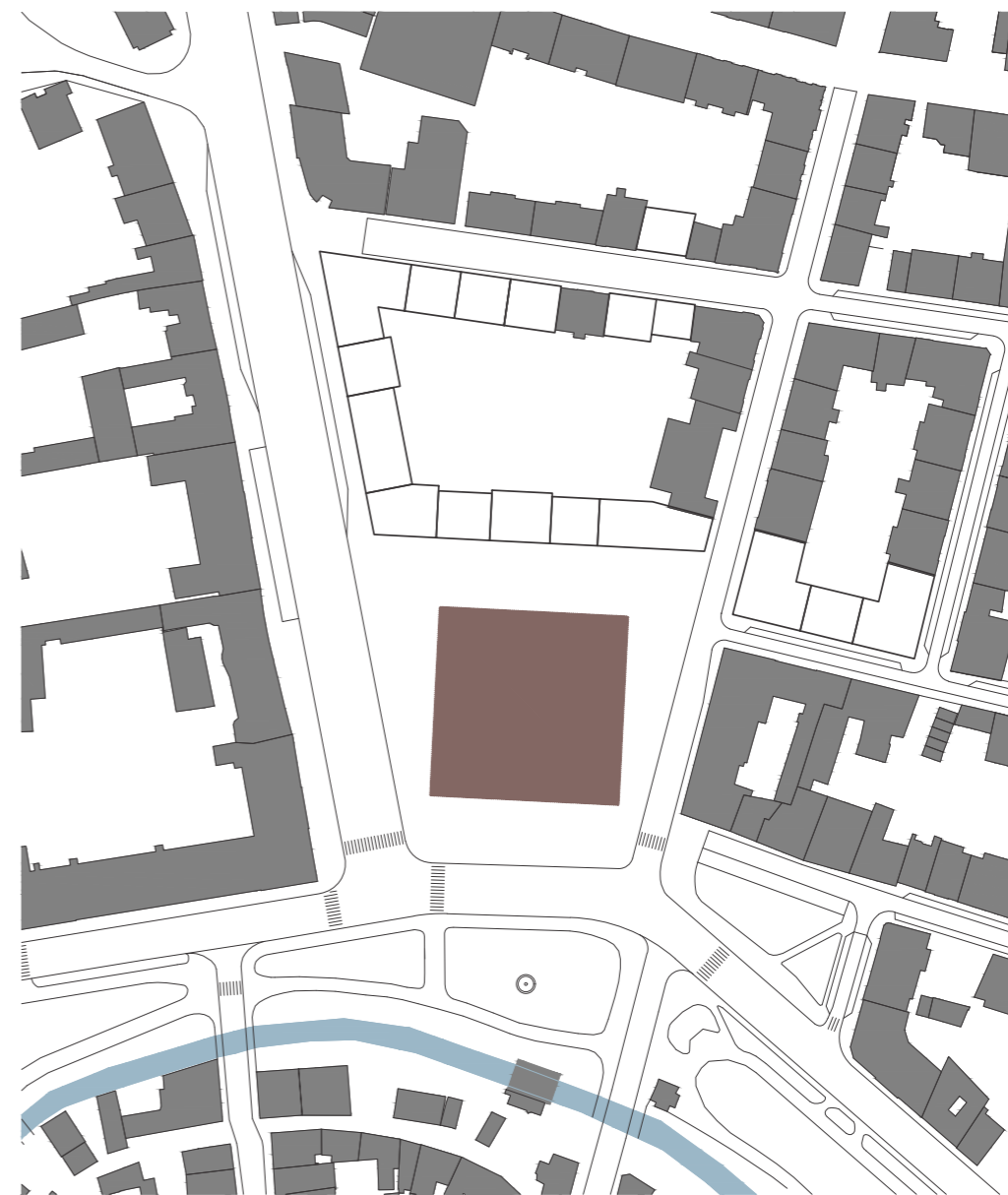
DOPLNĚNÍ BLOKOVÉ ZÁSTAVBY

Doplněním blokové zástavby dojde k uzavření stávající zástavby a jasnému definování prostoru.

PŘIBLÍŽENÍ K CENTRU

Mariánské náměstí je dnes především dopravním uzlem města. Změnou křižovatky lze docílit větší dostupnosti místa a lepší napojení Pražského předměstí na centrum města.

UMÍSTĚNÍ DIVADLA

Okružní park kolem historického centra je atraktivní lokalitou, kde by měli být umísťovány významné městské budovy. Divadlo je umístěno na osu ulic Pražská a 28. Října a je orientováno směrem do historického centra.

ZPRÁVA

URBANISTICKÉ ŘEŠENÍ

Mariánské náměstí se nahází v blokové zástavbě Pražského předměstí, v severní části prostoru navrhuji uzavření stávající zástavby do polyfunkčního bloku, který vymezuje prostor pro novou budovu divadla. Budova je orientována na osu ulic Pražská a 28. října a směřuje k historickému jádru města.

NÁVRH

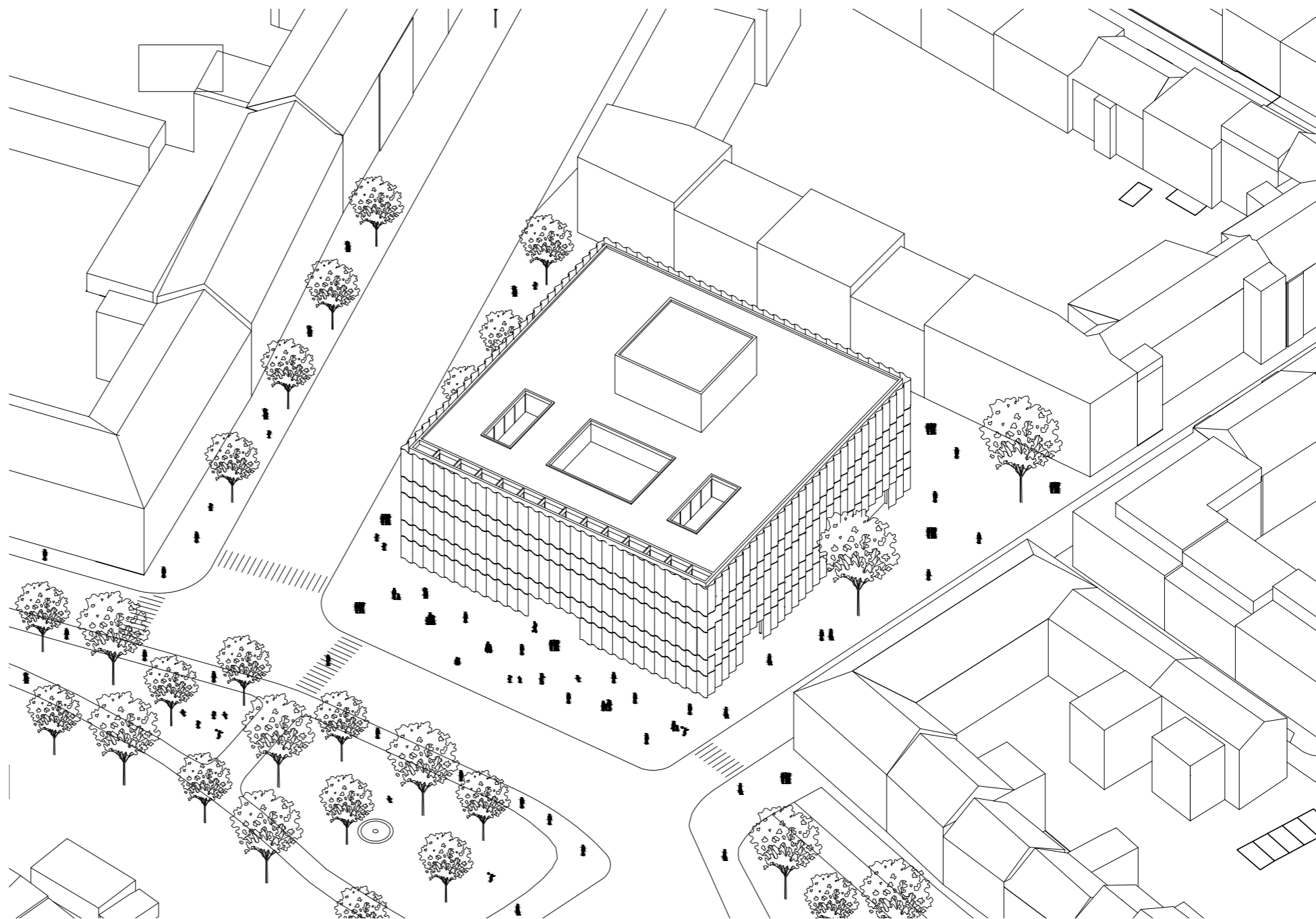
Nová budova divadla je navržena jako solitér o čtvercovém půdorysu. Objekt lze rozdělit na prostory přístupné veřejnosti a prostory provozní. Prostory pro veřejnost jsou orientovány na jih, směrem k městským sadům. Provozní prostory divadla jsou umístěny v severní části budovy.

Vstupní halu tvoří otevřený prostor v prvním nadzemním podlaží, nad vstupní halou je také umístěno hlediště velkého sálu. Foyer po stranách sálu jsou přístupná po schodišti na jižní fasádě domu. Návštěvníkovi se tak otevírá pohled na historické jádro města. Hlavní sál je navržen jako kukátkový s typickým hledištěm tvaru podkovy.

Sál malého divadla je umístěn nad bočním jevištěm a je přístupný z foyer hlavního sálu.

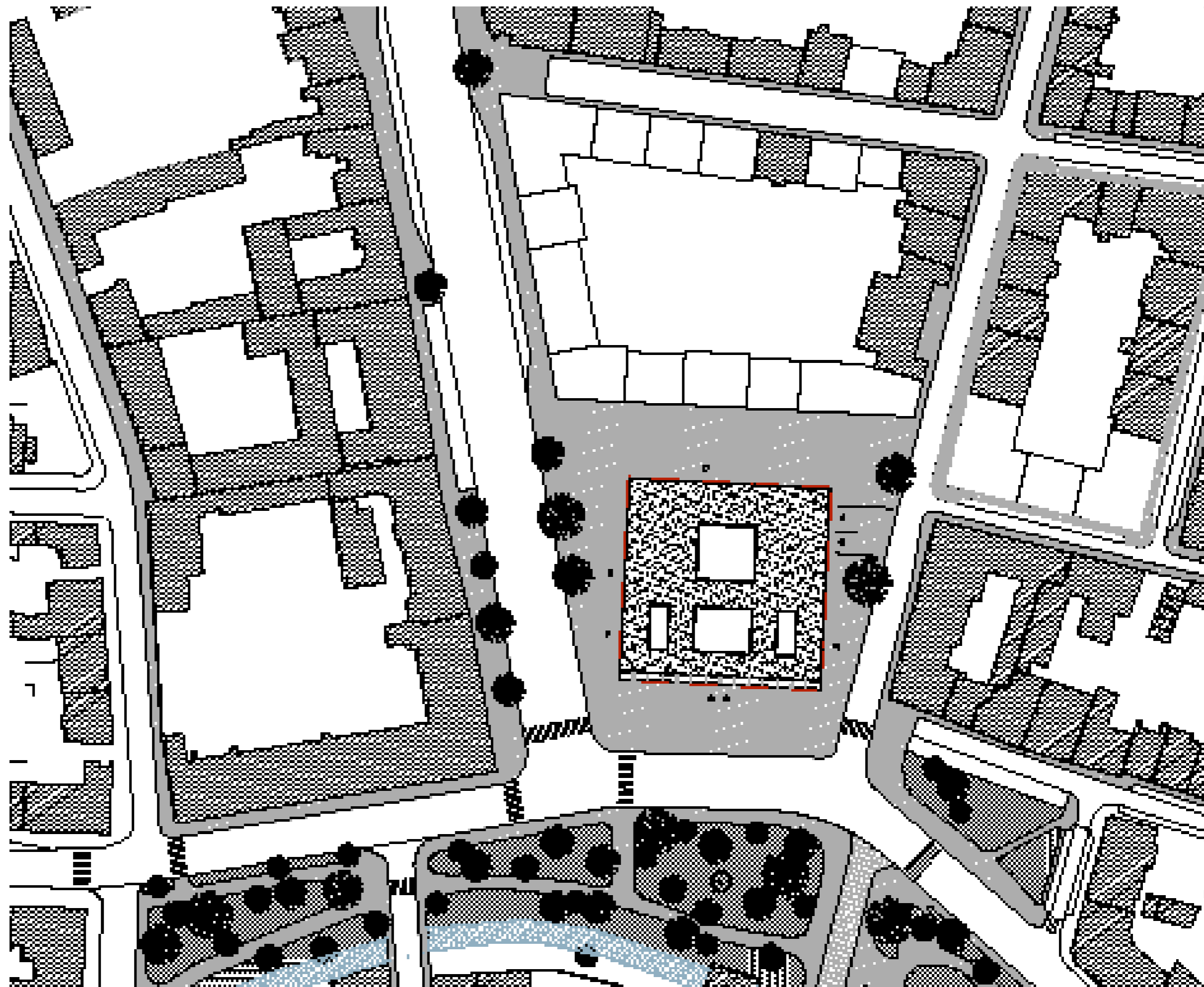
Budova má celkem šest nadzemních podlaží s podzemními garážemi ve dvou podzemních patrech. Poslední nadzemní podlaží tvoří kanceláře divadla a filharmonie.

Fasáda objektu je navržena jako dvojitá .

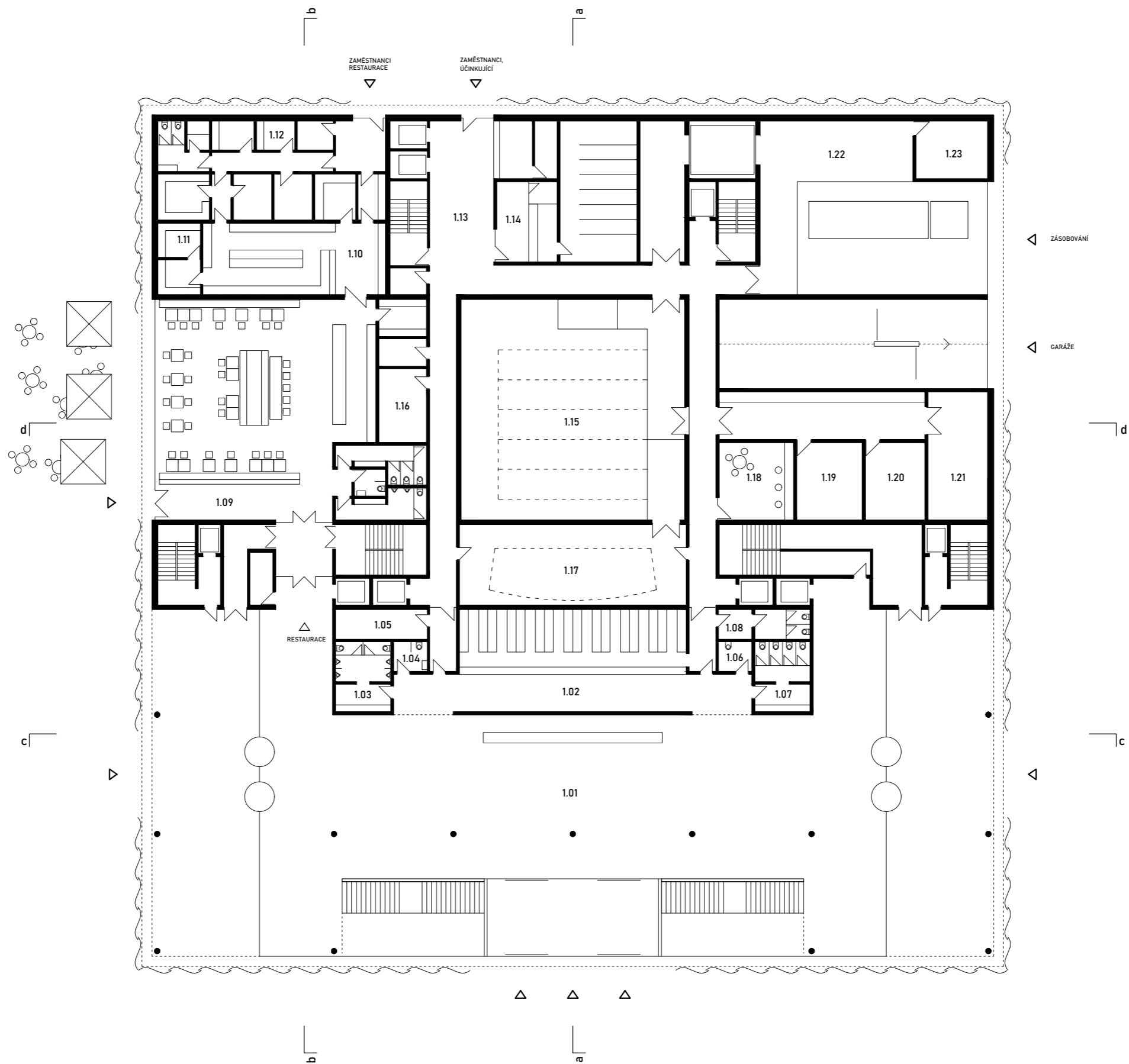
bilance:

zastavěná plocha	3 160 m ²
kapacita velkého sálu	600 míst
kapacita Malého divadla	150 míst
počet parkovacích stání	147 stání

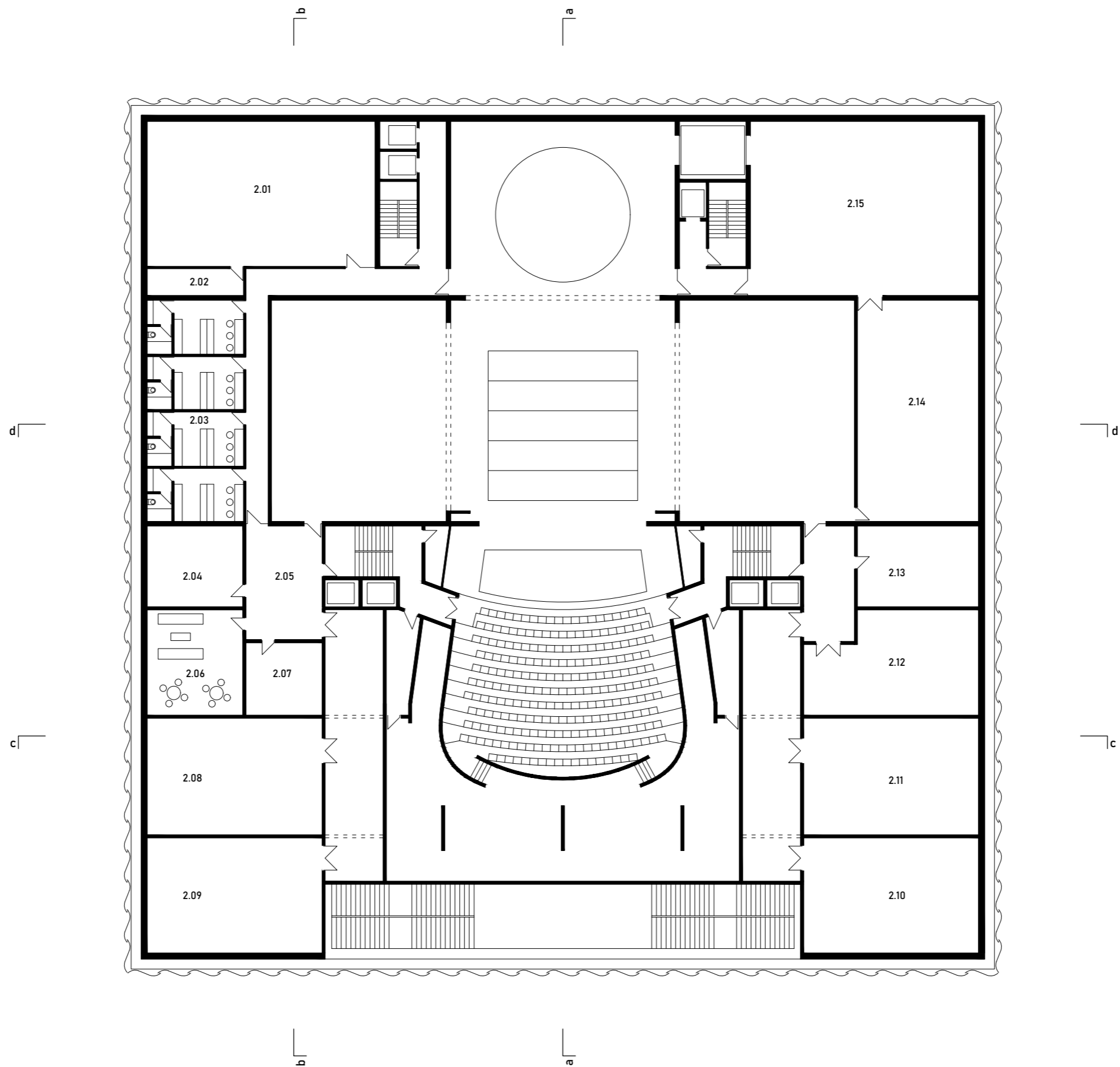

PŮDORYS 1.NP

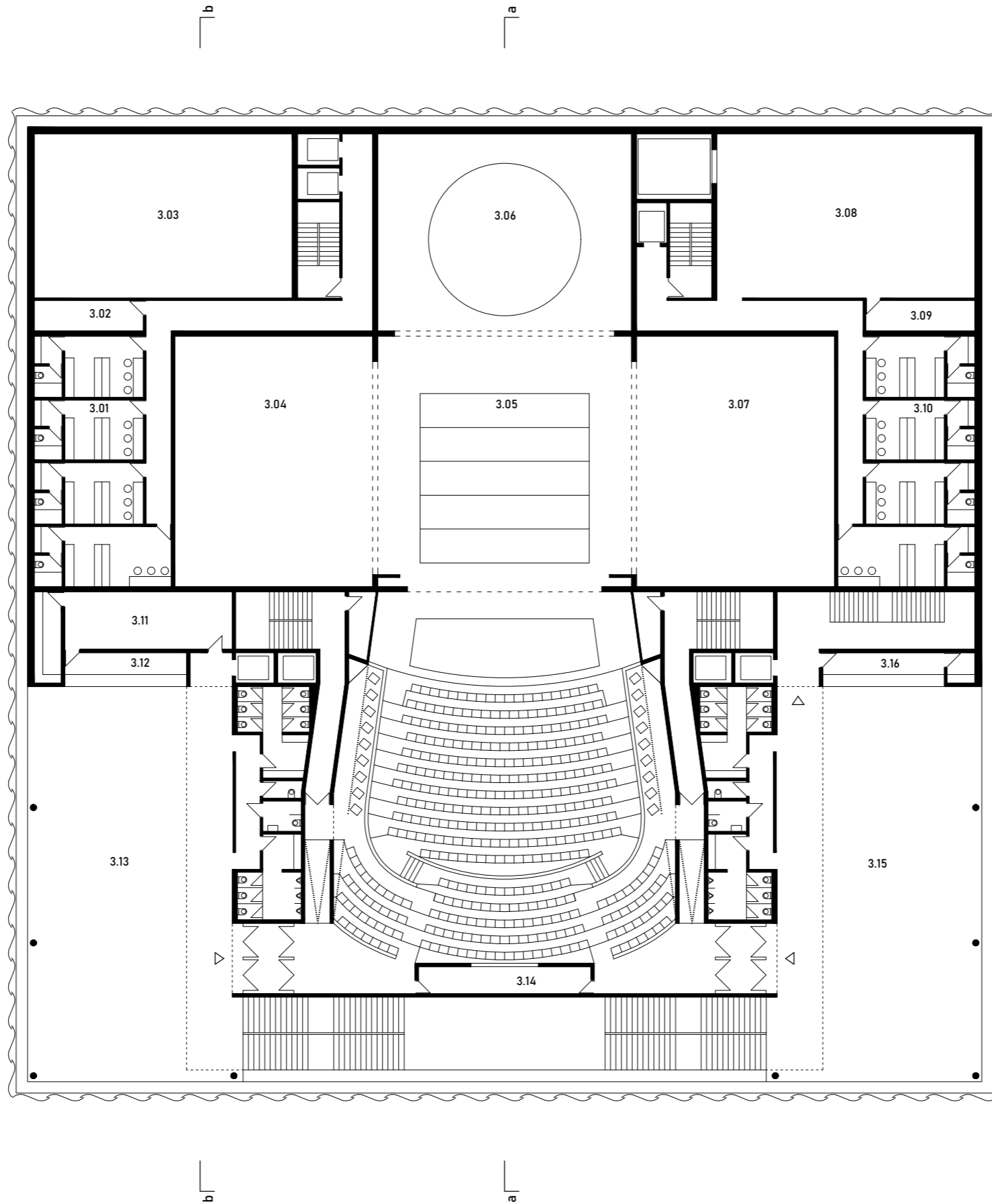
- 1.01 vstupní hala
- 1.02 šatna
- 1.03 wc muži
- 1.04 wc invalida
- 1.05 sklad
- 1.06 úklidová místnost
- 1.07 wc ženy
- 1.08 šatna personálu
- 1.09 restaurace
- 1.10 kuchyň
- 1.11 sklady potravin
- 1.12 šatny zaměstnanců
- 1.13 vstup pro zaměstnance
- 1.14 půjčovna kostýmů
- 1.15 propadliště
- 1.16 strojovna
- 1.17 orchestrářiště
- 1.18 šatna orchestru
- 1.19 sklad hudebních nástrojů
- 1.20 sklad hudebních nástrojů
- 1.21 sklad hudebních nástrojů
- 1.22 zásobovací rampa
- 1.23 sklad odpadu

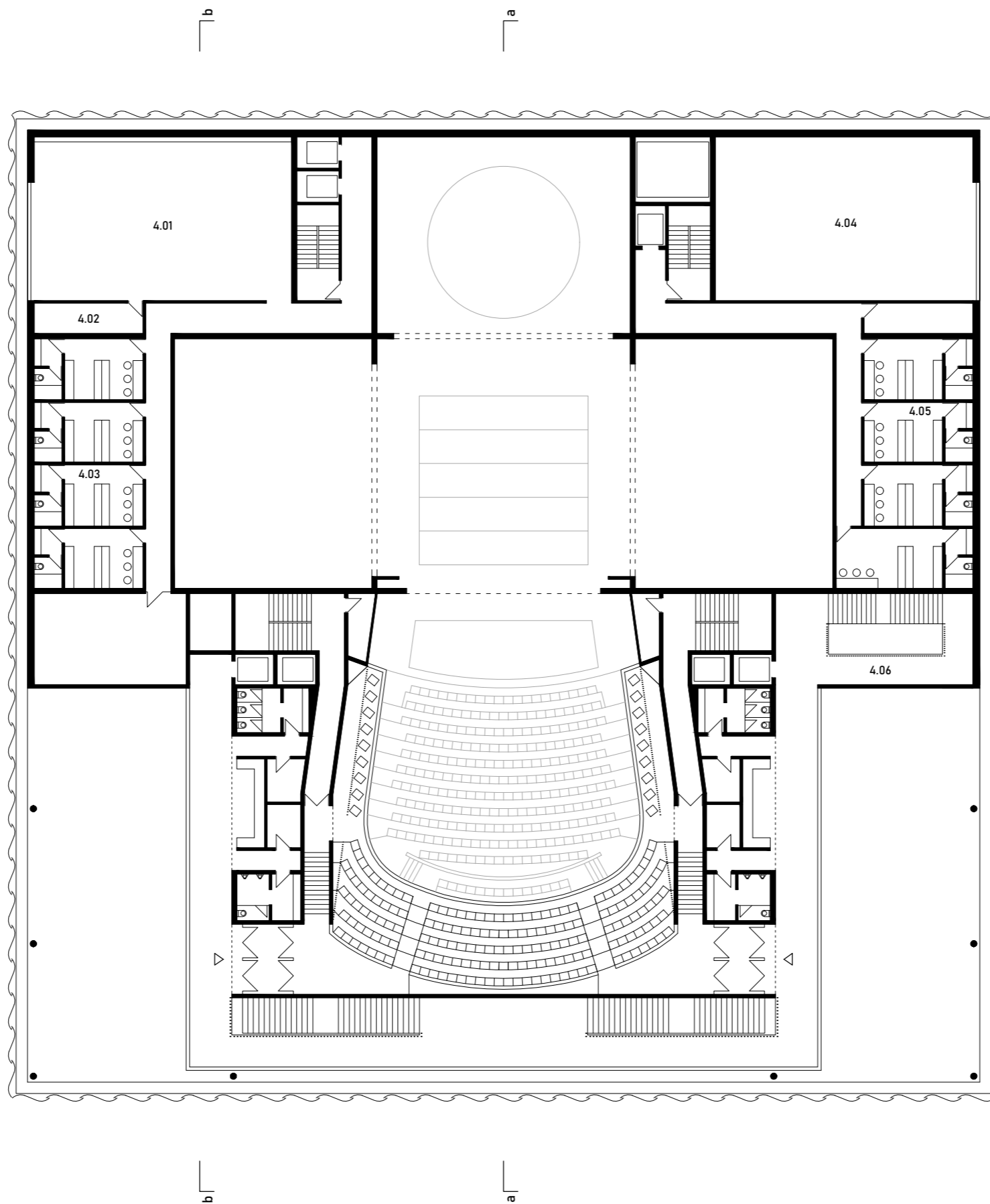
PŮDORYS 2.NP

- 2.01 zkušebna opery
- 2.02 sklad zkušebny
- 2.03 šatny opery
- 2.04 maskérna
- 2.05 čekárna
- 2.06 green room
- 2.07 jevištní šatna
- 2.08 sklad kostýmů
- 2.09 sklad kostýmů
- 2.10 sklad židlí
- 2.11 sklad techniky
- 2.12 sklad techniky
- 2.13 kancelář jevištní techniky
- 2.14 technika - šatny
- 2.15 sklad rekvizit a dekorací

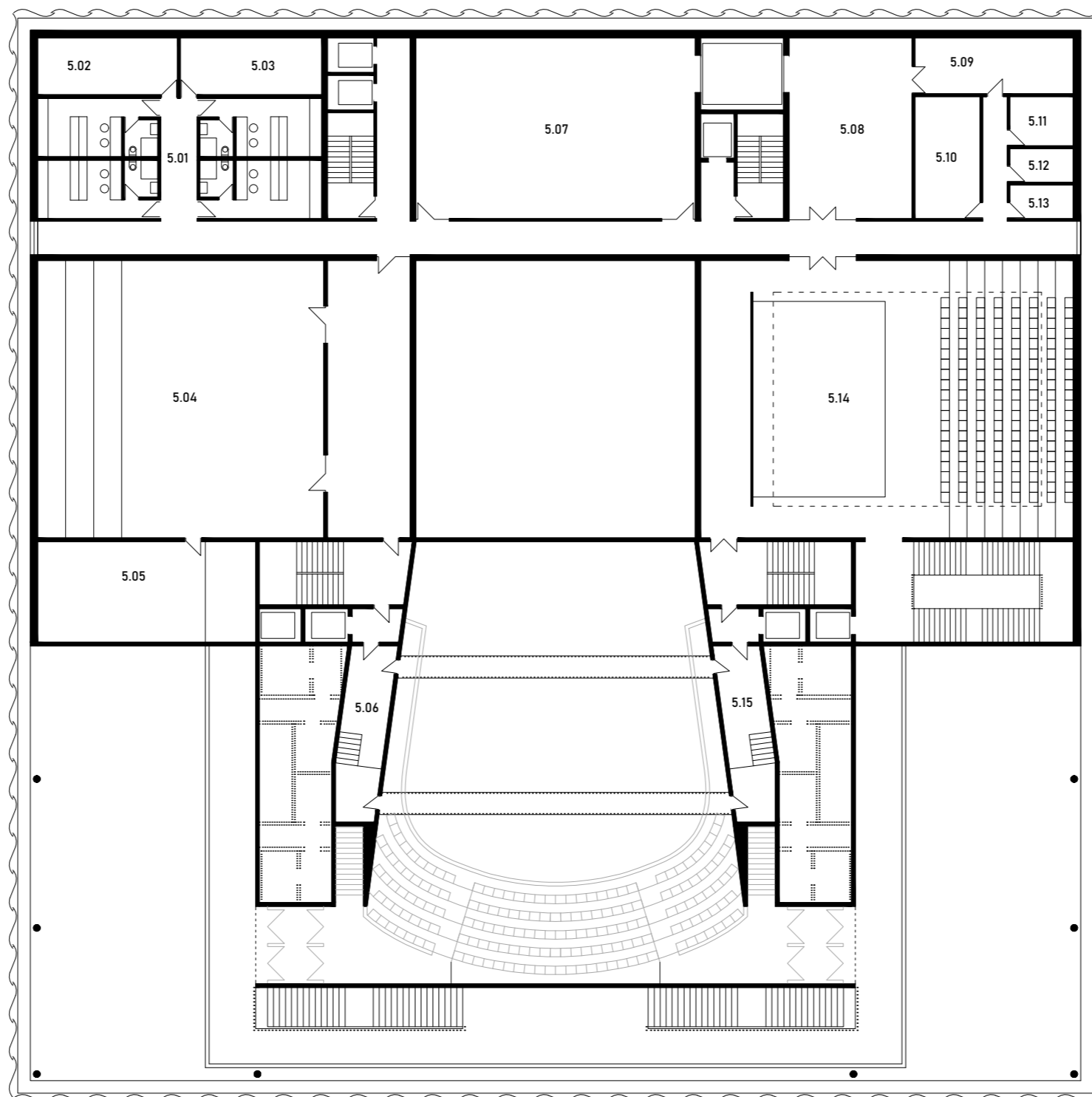

- 3.01 šatny opery
- 3.02 sklad
- 3.03 zkušebna opery
- 3.04 boční jeviště
- 3.05 hlavní jeviště
- 3.06 zadní jeviště
- 3.07 boční jeviště
- 3.08 zkušebna sboru
- 3.09 sklad zkušebny
- 3.10 šatny sboru
- 3.11 zázemí baru
- 3.12 bar
- 3.13 foyer
- 3.14 režie
- 3.15 foyer
- 3.16 bar

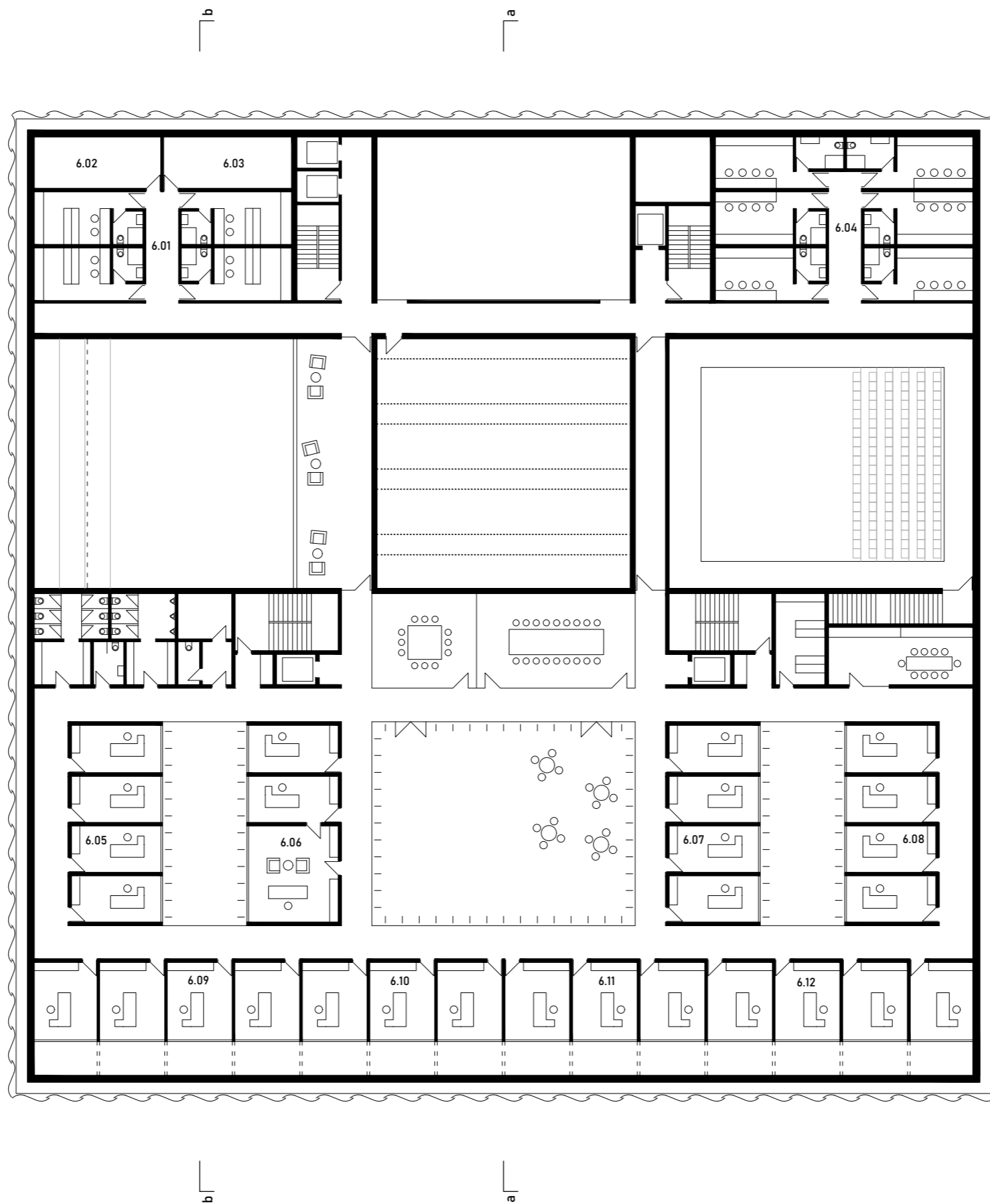
- 4.01 zkušebna baletu
- 4.02 sklad zkušebny
- 4.03 šatny balet
- 4.04 zkušebna sboru
- 4.05 šatny sboru

PŮDORYS 5.NP

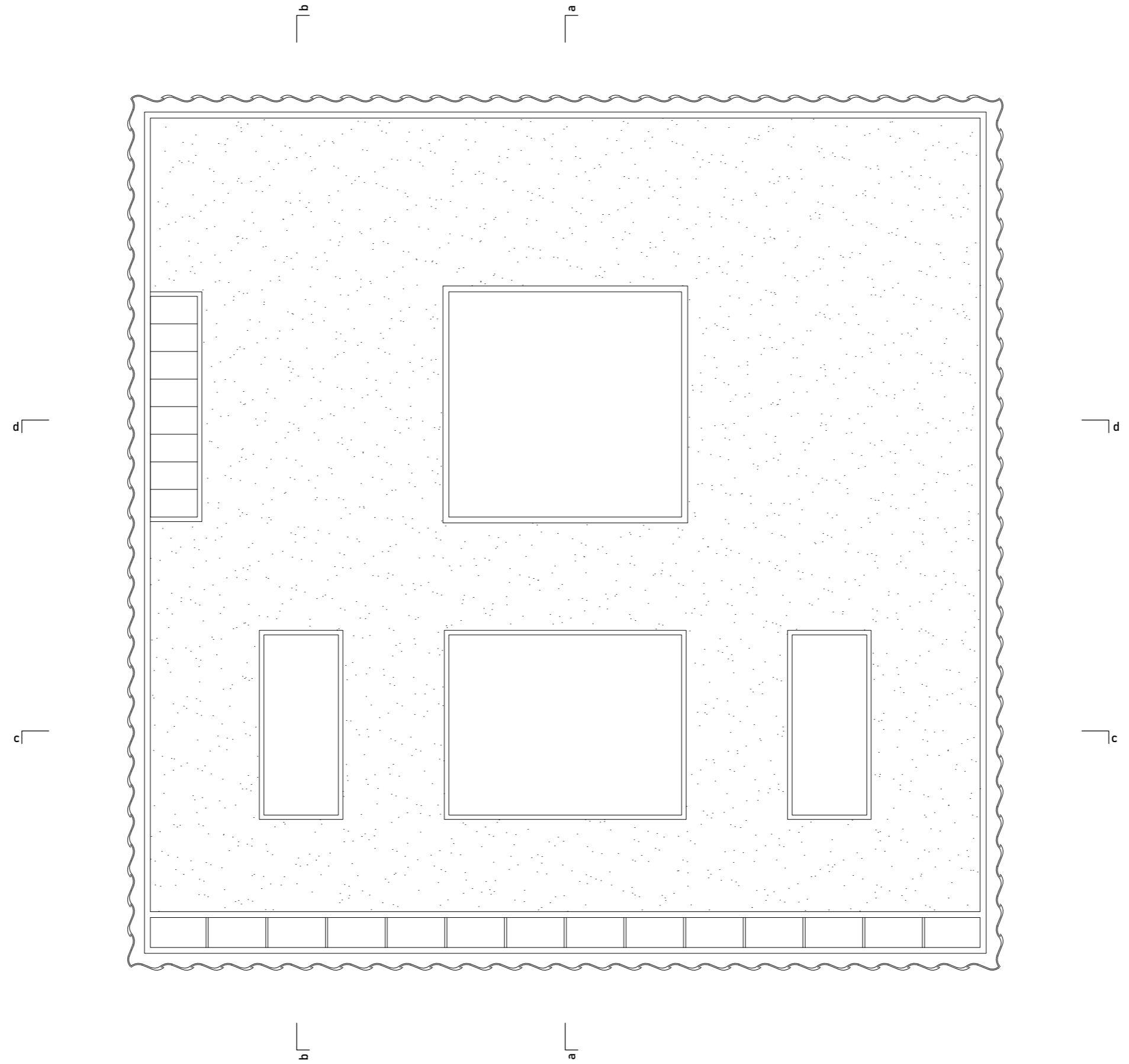
- 5.01 šatny filharmonie
- 5.02 zvuková reže
- 5.03 archiv filharmonie
- 5.04 zkušebna orchestru II
- 5.05 sklad nástrojů zkušebny
- 5.06 vstup pro techniky
- 5.07 zkušebna orchestru I,
zkušebna
- 5.08 sklad rekvizit
- 5.09 sklad kostýmů
- 5.10 maskérna
- 5.11 kadeřník, sklad paruk
- 5.12 sklad
- 5.13 sklad
- 5.14 Malé divadlo
- 5.15 vstup pro techniky

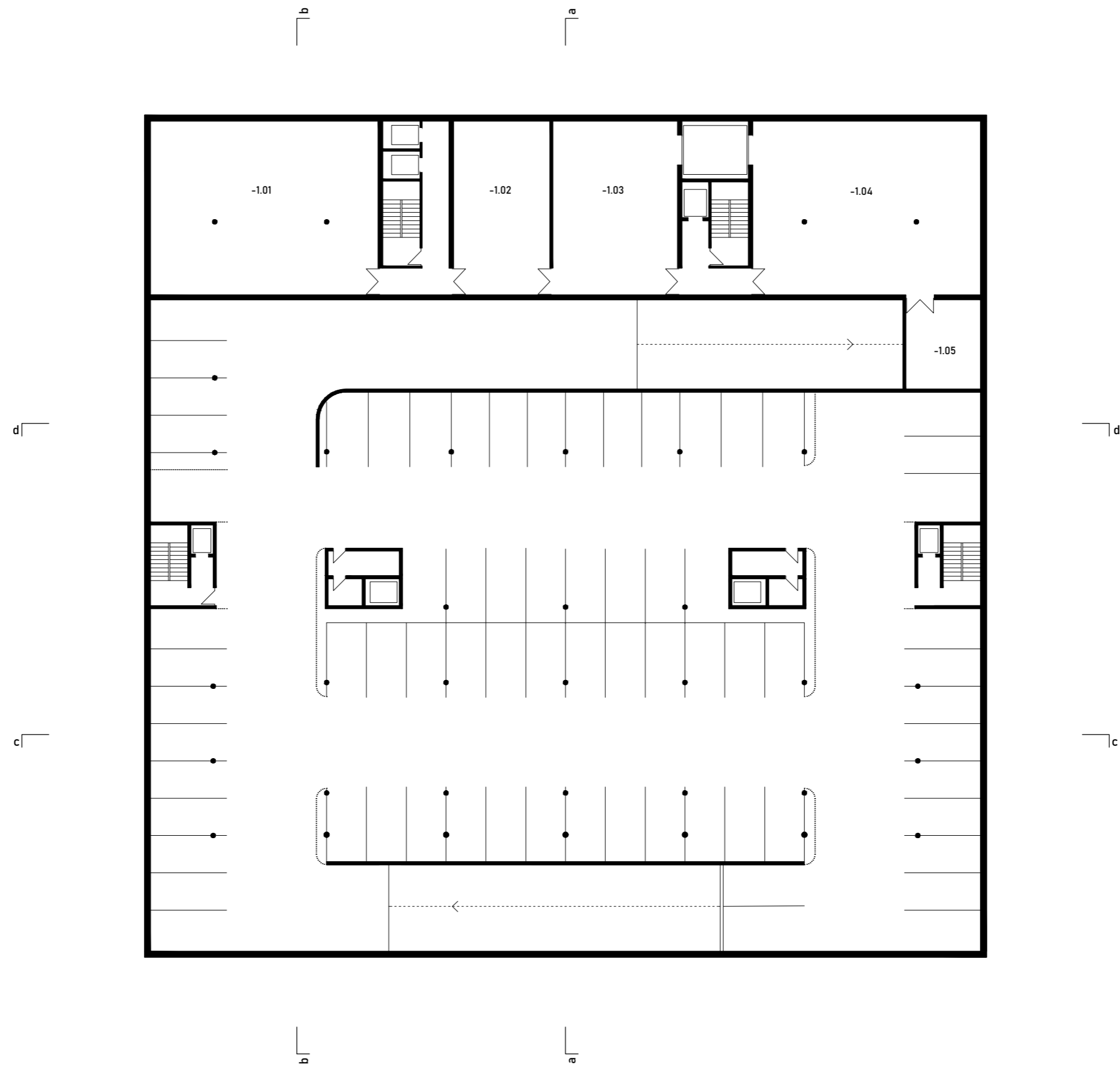
PŮDORYS 6.NP

- 6.01 šatny filharmonie
- 6.02 sklad kustoda
- 6.03 sklad
- 6.04 šatny Malého divadla
- 6.05 management budovy
- 6.06 oddělení ředitele
- 6.07 obchodní oddělení
- 6.08 obchodní oddělení
- 6.09 marketing, obchod a produkce
- 6.10 Malé divadlo
- 6.11 soubor opery
- 6.12 soubor baletu

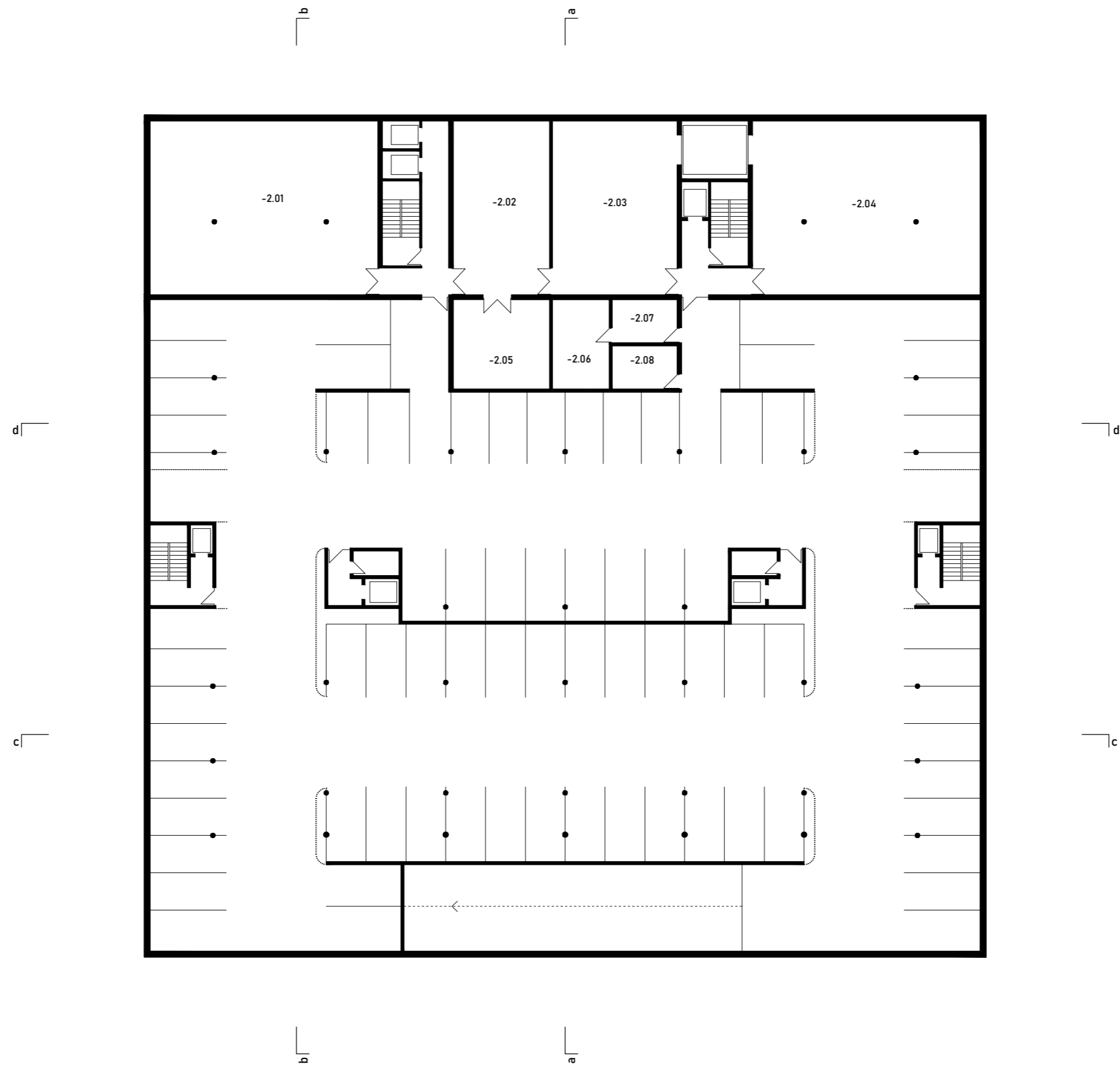
PŮDORYS STŘECHY

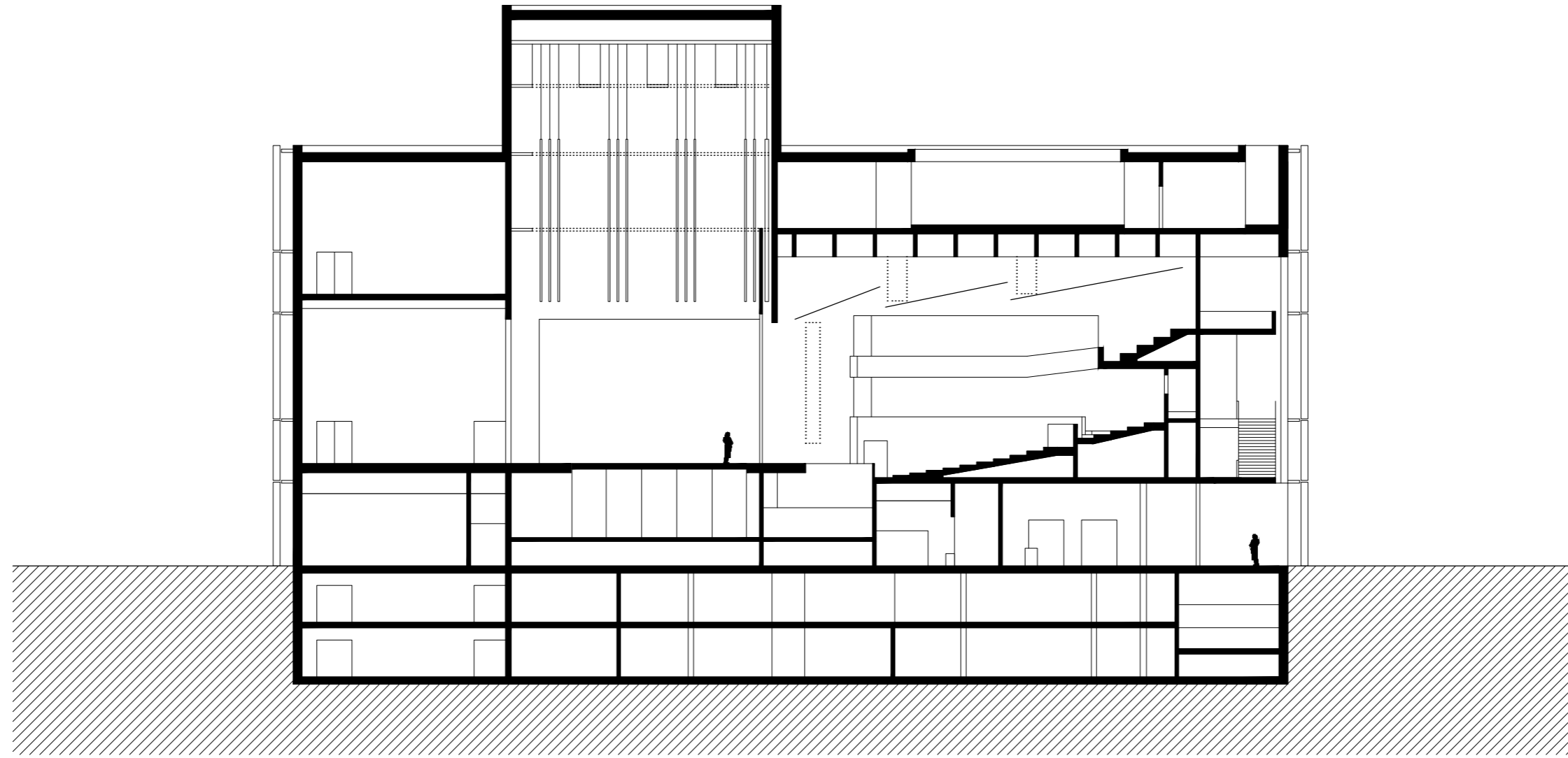
- 2.01 dílny
- 2.02 dílny
- 2.03 sklad rekvizit
- 2.04 sklad rekvizit
- 2.05 technická místnost
- 2.06 nádrž sprinklerů
- 2.07 strojovna
- 2.08 technická místnost

PŮDORYS 1.PP

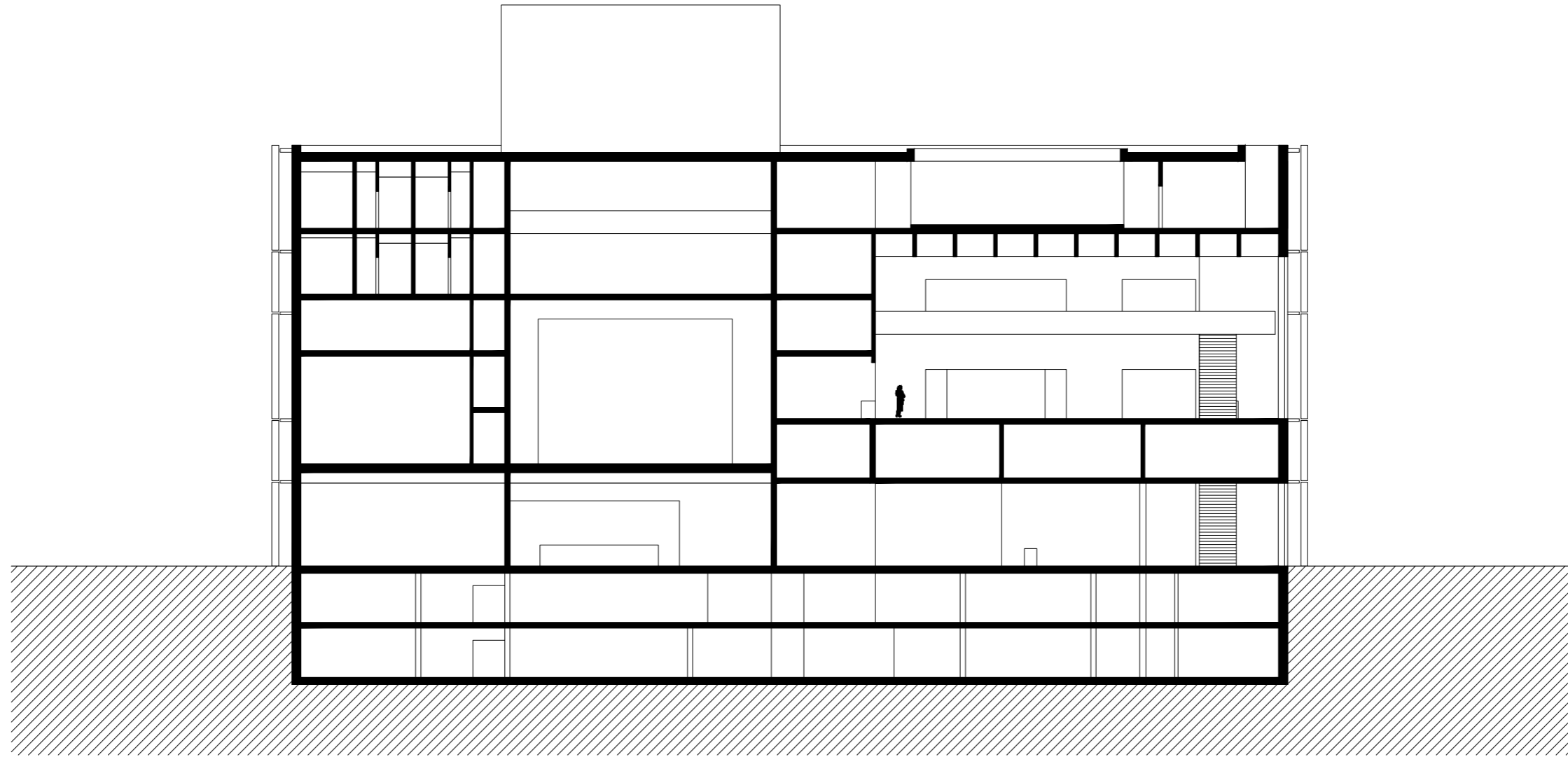

- 1.01 sklad dekorací
- 1.02 sklad dekorací
- 1.03 sklad rekvizit
- 1.04 sklad rekvizit
- 1.05 technická místnost

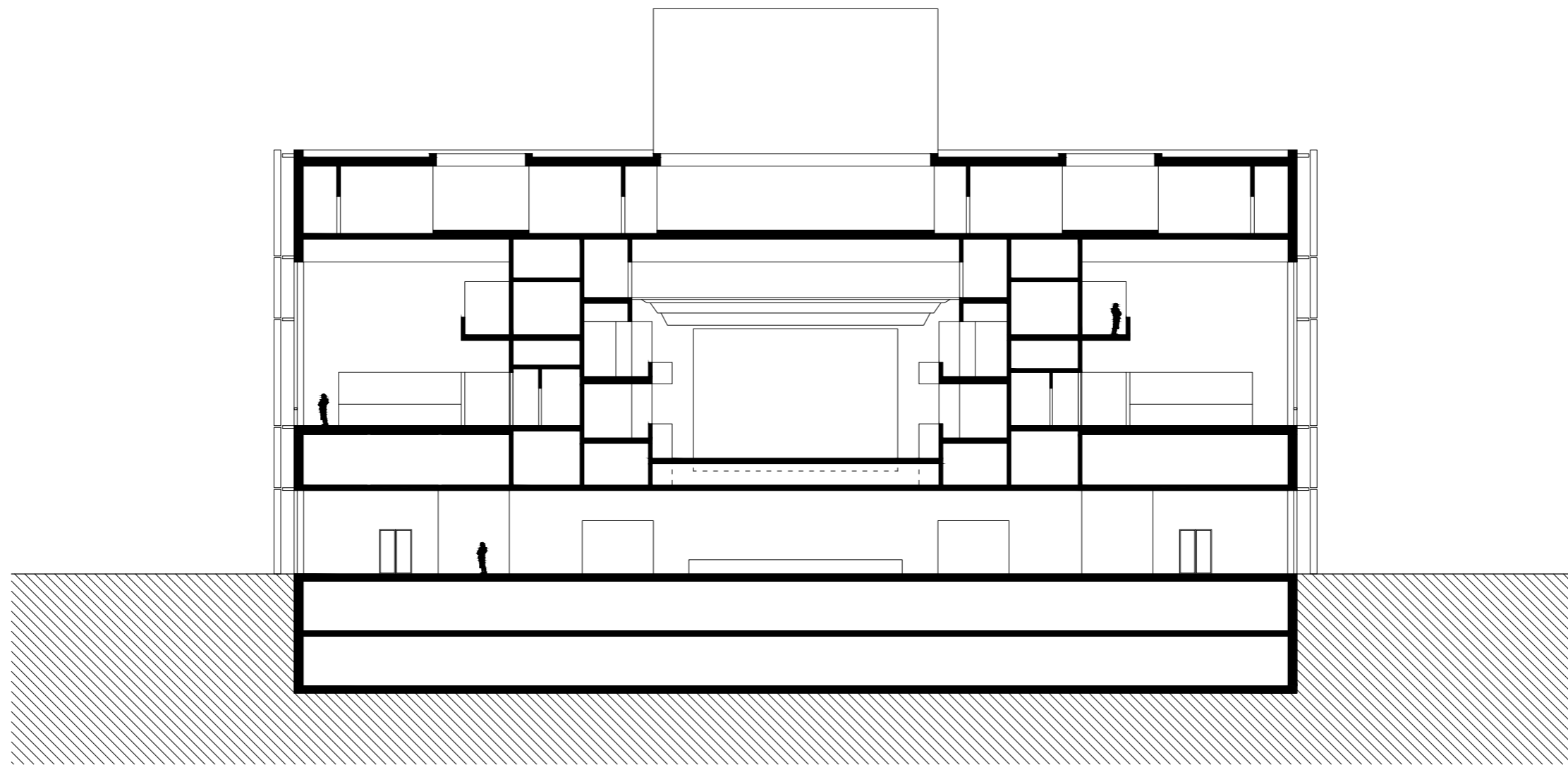
ŘEZ AA

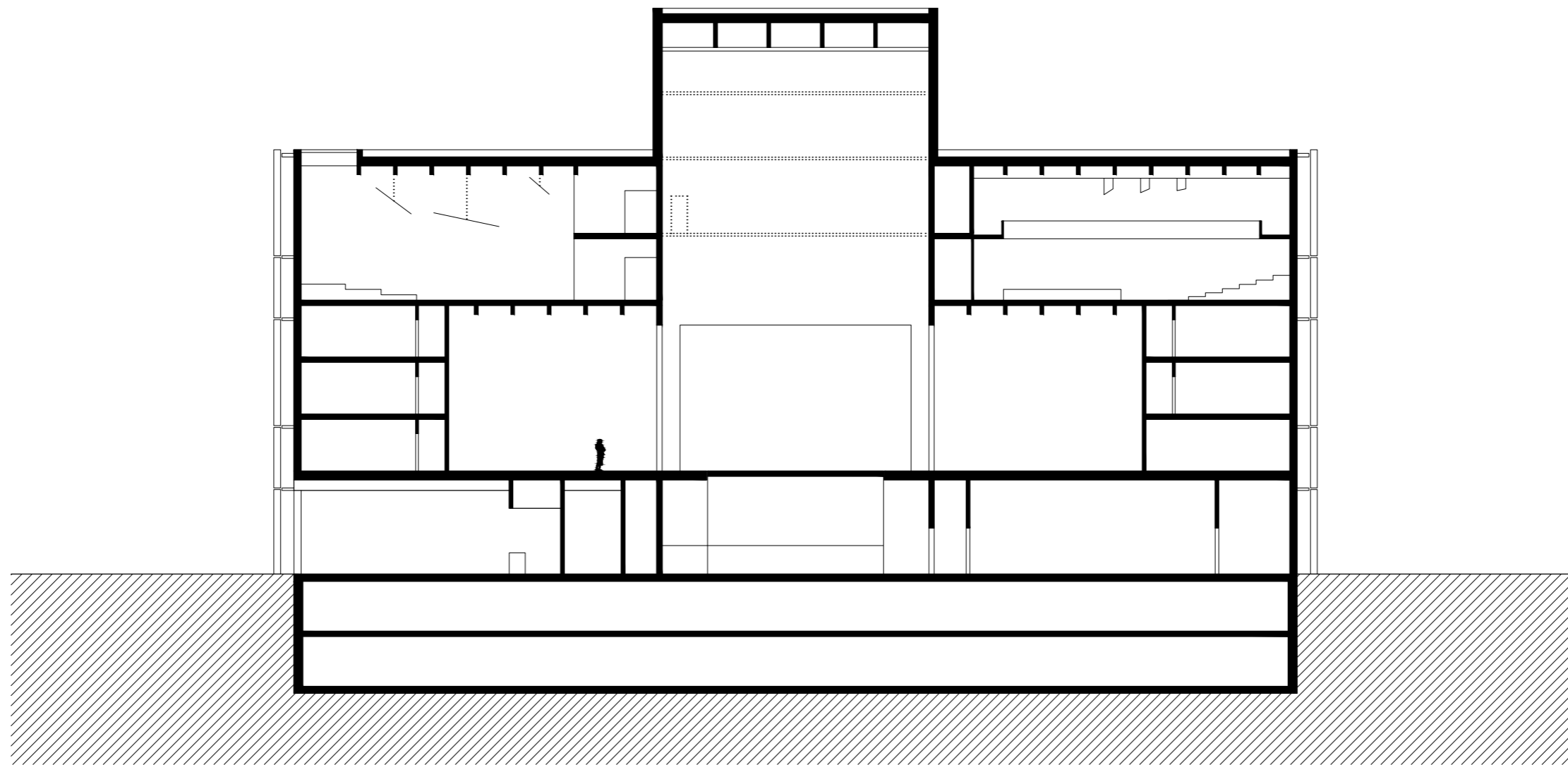
ŘEZ BB

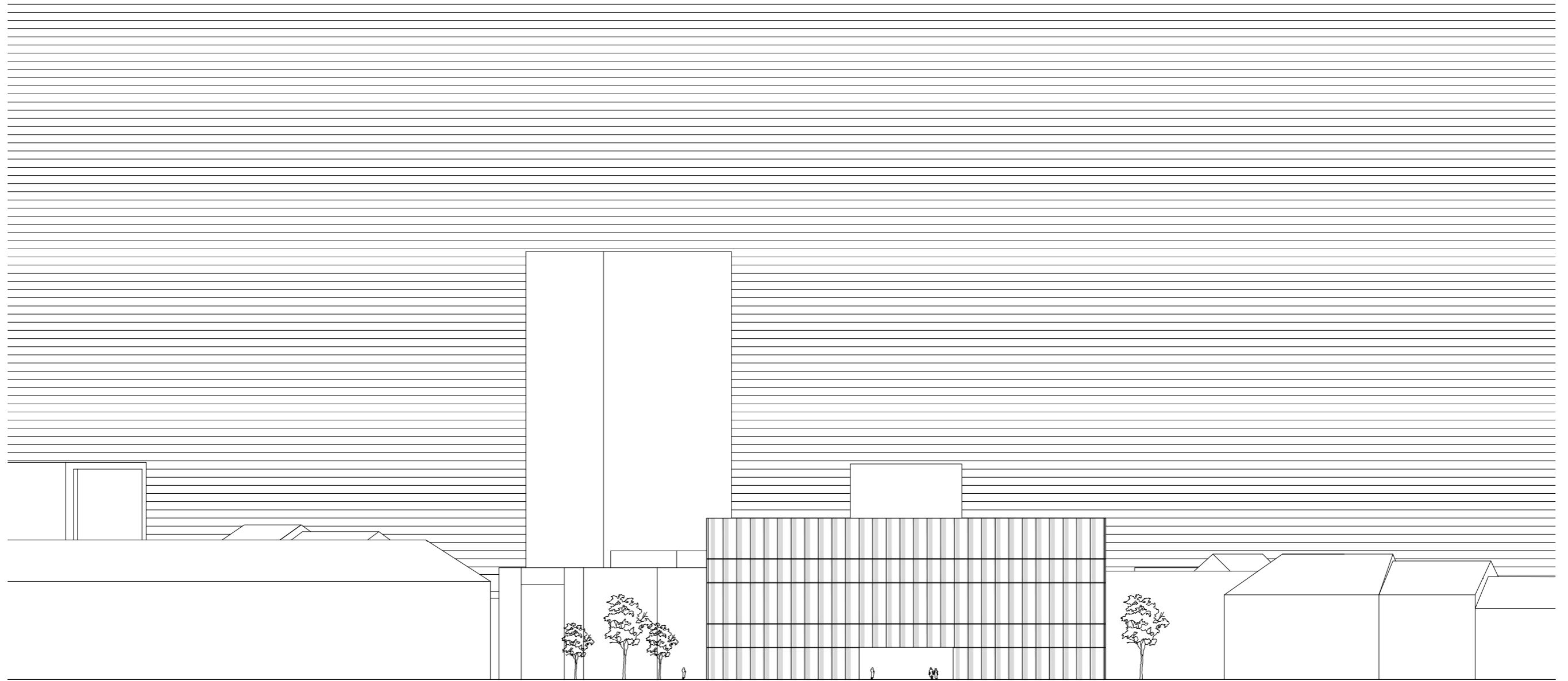
ŘEZ CC

ŘEZ DD

POHLED JIŽNÍ

VIZUALIZACE

ZÁVĚR

Dimplomová práce na téma divadlo a filharmonie na Mariánském náměstí pro mne byla velkou a cennou zkušeností. Jelikož jsem se v Českých Budějovicích narodil a bydlím nedaleko tohoto náměstí, místo je mi velice dobře známé. Zaujalo mě také, již téměř půl století diskutované a stále aktuální řešení volného prostoru Mariánského náměstí. Názory a varianty řešení se v tomto ohledu hodně liší. Já si přesto myslím, že nejlepším využitím tohoto místa by byla stavba reprezentativní budovy Jihočeského divadla, na kterou již čeká několik desítek let.

PODĚKOVÁNÍ

V první řadě bych rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce, kterým byl doc. Ing. arch. Zdeněk Rothbauer, dále odborným asistentům Ing. arch. Vojtěchu Sosnovi a Ing. arch. Karlu Filsakovi za jejich cenné rady a odborné vedení během několika semestrů strávených v tomto atelieru.

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Jan Švec
 datum narození: 27.8.1992
 akademický rok / semestr: 2019-2020 / zimní
 obor: architektura a urbanismus
 ústav: 15127 Ústav navrhování I
 vedoucí diplomové práce: doc. Ing. arch. Zdeněk Rothbauer
 téma diplomové práce: Řešení Mariánského náměstí v Českých Budějovicích včetně polyfunkčních objektů

zadání diplomové práce:**1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení**

Zadáním diplomního projektu je řešení prostoru Mariánského náměstí v Českých Budějovicích. A současně dotvoření zástavby, aby území tvořilo plnohodnotnou součást města a podporovalo městský život v této lokalitě. Cílem práce je vhodné doplnění struktury centrální části města a snaha prověřit možnosti řešení takto významného místa.

2/ Pro AU/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

- urbanistické řešení prostoru náměstí
- řešení polyfunkčních budov

Přesná specifikace stavebního programu bude součástí diplomové práce.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

Autorská zpráva
 Schéma konceptu návrhu
 Vizualizace
 Situace 1:1000 – 1:5000
 Charakteristické půdorysy, řezy a pohledy 1:100 – 1:500

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Portfolio
 Fyzický model
 CD

Rozsah a měřítka jednotlivých částí mohou být po konzultaci s vedoucím práce v průběhu upřesněna.

Datum a podpis studenta

3.10.2019

Datum a podpis vedoucího DP

Datum a podpis děkana FA ČVUT

11.10.2019

registrováno studijním oddělením dne

3.10.19

**ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
 FAKULTA ARCHITEKTURY**

AUTOR, DIPLOMANT: Bc. Jan Švec
 AR 2019/2020, ZS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
 ŘEŠENÍ MARIÁNSKÉHO NÁMĚSTÍ V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

SOLUTION OF THE MARIÁNSKÉ SQUARE IN ČESKÉ BUDĚJOVICE

JAZYK PRÁCE: ČESKÝ

Vedoucí práce: doc. Ing. arch. Zdeněk Rothbauer **Ústav:** 15127 Ústav navrhování I

Oponent práce:

Klíčová slova (česká): Mariánské náměstí, České Budějovice, Jihočeské divadlo

Anotace (česká):

Cílem projektu bylo řešení prostoru Mariánského náměstí v Českých Budějovicích, tak aby území dotvořilo okolní zástavbu a tvořilo plnohodnotnou součást města. Hlavní náplní místa se stala nová budova Jihočeského divadla.

Anotace (anglická):

The aim of the project was to solve the area of Mariánské Square in České Budějovice so that the area would complete the surrounding development and form a full-fledged part of the city. The main focus of the site became the new building of the South Bohemian Theater.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolio a CD.

ZDROJE

Literatura:

GEHL, Jan. Města pro lidi. Brno: Partnerství, 2010. ISBN 978-80-260-2080-6
BINDER, Milan. 100 let městské dopravy v Českých Budějovicích. České Budějovice: Milan Binder, 2009. ISBN 978-80-903636-9-4
BINDER, Milan. Projekty ze šuplíku. České Budějovice: Milan Binder, 2018. ISBN 978-80-87277-12-6
BINDER, Milan, SCHINKO, Jan. Zaniklé hospody Českých Budějovic. České Budějovice: Milan Binder, 2012. ISBN 978-80-87277-03-4
BINDER, Milan. Když století městem proletí, aneb, České Budějovice ve 100 porovnáních. 1. vyd. České Budějovice: M. Binder, 2005. 104 s. ISBN 80-903636-0-1.
NIKRNAJER, Leoš. České Budějovice: 1867-1937. Plzeň: Starý most, 2006. ISBN 80-239-7963-9
KOVÁŘ, Daniel, KOBLASA Pavel. Ulicemi města Českých Budějovic. Rudolfov: Jelmo, 1998. ISBN 80- 86829-07-3

Webové stránky:

<http://encyklopedie.c-budejovice.cz/>
<https://www.c-budejovice.cz/>
<http://www.cbarchitektura.cz/>
<http://www.archivnimapy.cuzk.cz>
<http://www.maps.google.cz/maps>
<https://www.jihoceskedivadlo.cz/divadlo/o-divadle>

Cenné informace:

ředitel JD Lukáš Průdek
správní ředitelka činohry ND Jana Dvořáková

